

นางสาวอิการ์ธน์ นิยมไทย
นิติกร สำนักกฎหมาย

กฎหมายการพนัน

๑. บทนำ

“การพนัน” (Gambling) นั้น มีความสัมพันธ์กับสังคมโลกและสังคมไทยมานับแต่โบราณกาลแล้ว โดยเป็นทั้งความบันเทิงและการละเล่นของคนไทย เช่น การตีไก่ การกัดปลา กัดการชนวัว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การพนันได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาหนี้สินนอกระบบ ปัญหาพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินของประชาชนที่เป็นนักพนัน ปัญหาความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ปัญหาเด็กและเยาวชนติดการพนันโดยเฉพาะการพนันฟุตบอลและเกมออนไลน์ ตลอดจนปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น โรคติดพนัน (Pathological Gambling) ซึ่งเป็นความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่งซึ่งผู้ป่วยจะมีความทุกข์จากการเล่นการพนันแต่ก็หยุดเล่นไม่ได้และยังคงต้องเล่นต่อไป เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังมิได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการพนันเท่าที่ควร และภาครัฐยังไม่ได้ทำงานในเชิงรุกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพนันอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมีเนื้อหาและบทลงโทษที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การพนันในปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพนัน และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายการพนันในอนาคต คอลัมน์ การปฏิรูปกฎหมาย : LAW REFORM จึงขอนำเสนอบทความ เรื่อง “กฎหมายการพนัน” ดังนี้

๒. ความเป็นมาของการพนันในประเทศไทย^๑

การพนันในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ช่วงเวลา ช่วงแรกเป็นช่วงเวลาที่ยุคคนไทยรู้จักการเล่นพนันแต่ยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการพนันออกมาใช้บังคับ และช่วงที่สองเป็นช่วงเวลาที่มีการตราพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๓ ขึ้นใช้บังคับแล้ว

^๑สรุปข้อมูลจาก นันทวัฒน์ บรมานันท์, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), ๒๕๕๔), หน้า ๑-๗.

ช่วงแรก เป็นช่วงเวลาประเทศไทยได้รับอิทธิพลในการเล่นพนันมาจากประเทศอินเดีย และประเทศจีน ทางประเทศอินเดียมาพร้อมกับคัมภีร์ทางศาสนาหรือชาดก ทางประเทศจีนมาพร้อมกับการค้าขายและการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา “สังคโลก” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันประเภท ถั่ว โป หวย หรือที่ชาวจีนเรียกกันว่า “ฮวยฮวย” ซึ่งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าน่าจะเข้ามาตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย สำหรับการเล่นพนันแบบไทยนั้นมักเป็นการพนันโดยใช้สัตว์เป็นเครื่องมือ เช่น การตีไก่ การกัดปลากัด และการชนวัว เป็นต้น ในสมัยอยุธยาการพนันเป็นที่นิยมของคนไทยอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในสมัยอยุธยาได้มีการบัญญัติกฎหมายห้ามเล่นการพนันและมีการห้ามข้าราชการเล่นการพนันมากจนเกินสมควร โดยหากข้าราชการผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษเขียน ๕๐ ที และถอดยศลงเป็นไพร่ ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีไม่มีข้อห้ามคนไทยเล่นเบี้ย เพราะตลอดรัชสมัยมีแต่สงครามปราบปรามก๊กต่าง ๆ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงทรงบำรุงขวัญเหล่าทหารด้วยการให้เล่นการพนันกัน แต่พอสมควรในวันนักขัตฤกษ์ เช่น วันตรุษไทย วันตรุษจีน หรือวันสงกรานต์ เป็นต้น รวมทั้งทรงอนุญาตให้ราษฎรโดยทั่วไปเล่นการพนันได้ด้วย

จนกระทั่งในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงไม่พอพระราชหฤทัยที่มีการเล่นเบี้ยเหมือนในสมัยกรุงธนบุรี แต่ยังคงให้มีบ่อนเบี้ยเนื่องจากทรงเห็นว่าเงินอากรบ่อนเบี้ยเป็นผลประโยชน์แก่ประเทศเป็นอันมากหากให้มีการเลิกบ่อนเบี้ยเสียทีเดียวก็จะขาดเงินบำรุงประเทศ อย่างไรก็ตาม ทรงเคร่งครัดเรื่องการพนันและการดื่มสุราของข้าราชการมาก โดยมีพระราชกำหนดห้ามข้าราชการเล่นบ่อนเบี้ยและเสพสุรา หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษเขียน ๕๐ ที และสักรูปถั่วประจานไว้ที่หน้าผาก ส่วนเจ้าของบ่อนผู้อนุญาตให้ข้าราชการเข้าไปเล่นเบี้ย ระวางโทษเขียน ๓๐ ที นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดเล่นการพนันชนไก่ ห้ามมิให้ผู้ใดเล่นการพนันเต็ดปลี แพงห่วย และกอบข้าวสาร ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ รัฐเก็บอากรบ่อนเบี้ยได้น้อยกว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาเนื่องจากสภาพบ้านเมืองยังไม่บริบูรณ์ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงโปรดให้ตั้งโรงหวยขึ้นเพื่อให้ประชาชนเอาเงินออกมาหมุนเวียนแทนที่จะฝังดินเอาไว้เพราะทำให้เกิดการขาดแคลนเงินตราที่ใช้หมุนเวียน จึงเกิดโรงหวยและอากรหวยในปี พ.ศ. ๒๓๗๔ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ประเทศไทยได้ทำสัญญาผูกพันกับต่างประเทศ ต้องยกเลิกภาษีผูกขาดหลายรายการเป็นเหตุให้รายได้ของแผ่นดินลดลง รัฐจึงต้องปรับปรุงภาษีอากรหลายประเภท และได้กำหนดให้มี “ภาษีการพนัน” เพิ่มขึ้นจากอากรบ่อนเบี้ยอีกประเภทหนึ่ง ผลจากการปรับปรุงในครั้งนั้นทำให้รัฐเก็บภาษีอากรจากบ่อนเบี้ยจากเดิมได้เพิ่มมากขึ้น แต่ผลเสียของการอนุญาตให้มีการเล่นพนันในรูปแบบของการแสวงหาผลประโยชน์มีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนมัวเมาอยู่แต่การเล่นพนันแต่เพียงอย่างเดียวไม่สนใจประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว บ้านเมืองมีแต่อาชญากรรม ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงมีการยกเลิกบ่อนการพนันโดยยกเลิกไปเป็นขั้น ๆ เป็นการเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับการพนันจากการหาประโยชน์เป็นการควบคุมและปราบปรามแทน และในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้มีประกาศ

ปิดบ่อนการพนันทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ และประกาศปิดโรงหวย เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕

ช่วงที่สอง เป็นช่วงเวลาที่มีการตราพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๓ ขึ้นใช้บังคับ โดยในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ได้มีการตราพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๓ ขึ้นใช้บังคับเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการพนันฉบับแรก เนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวเป็นการรวบรวมกฎหมายการพนันต่าง ๆ มาไว้ในที่เดียวกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันจะเป็นลักษณะเฉพาะเรื่อง เช่น กฎหมายห้ามมิให้เล่นการพนัน คือ เต็ดปลีแทงห่วย ทายอึ่ง ทายปลาไหล รูดไม้ดมพัต เสือนอนกิน ประกาศเรื่องผลนำจับผู้ลักลอบเล่นหวยจับยี่กี พระราชบัญญัติอากรการพนัน กฎเสนาบดีการพนันไฟปোক เป็นต้น เมื่อกฎหมายฉบับดังกล่าวใช้บังคับไปได้ระยะหนึ่งก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ โดยเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการพนันให้มีความทันสมัย รวมทั้งยังได้เพิ่มเติมประเภทของการพนันเข้าไปเพื่อให้ครอบคลุมการเล่นพนันประเภทต่าง ๆ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังคงใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน

๓. บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันในประเทศไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ตลอดจนประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง ดังมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้

๓.๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพนันในบรรพ ๓ ลักษณะ ๑๘ การพนันและขั้นตอน มาตรา ๘๕๓ – ๘๕๕ ดังนี้

ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๓ “อันการพนันหรือขั้นต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่สิ่งที่ได้ให้กันไปในการเล่นหรือขั้นต่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหนี้หนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้หนึ่งอย่างใดอันฝ่ายข้างเสียพนันขั้นต่อหากทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพนันหรือขั้นต่อนั้นด้วย”

ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๔ “อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้นเฉพาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓”

ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๕ “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑๒ และ ๔๑๖ ตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ขณะพนันหรือขันต่อก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพนันหรือขันต่อเช่นว่านั้นก็ดี ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดที่ยืมแก่บุคคลกำลังเล่นการพนันหรือขันต่อในเวลาหรือ ณ สถานที่เล่นเช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ยืมไปเพื่อเล่นการพนันหรือขันต่อ”

จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ยอมรับสัญญาการพนัน หนี้ตามสัญญาพนันจึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ อนึ่ง เฉพาะการพนันที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นจึงจะเข้าหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๓ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดหนี้ และหากชำระไปแล้วก็ไม่อาจเรียกร้องคืนได้ เพราะหากเป็นการพนันที่ผิดกฎหมายหรือเป็นการพนันที่ไม่ได้รับอนุญาตแล้ว สัญญาการพนันย่อมตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐ ที่บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพนันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ”

๓.๒ พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ กฎหมายฉบับนี้มีทั้งการปราบปรามและการควบคุมการพนัน โดยได้แบ่งลักษณะการเล่นพนันไว้เป็น ๒ ลักษณะ คือการเล่นพนันที่ห้ามเด็ดขาดและการเล่นพนันที่อนุญาตให้เล่นได้ ดังนี้

มาตรา ๔ “ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น หรือเข้าพนันในการเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ แต่เมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไขใด ๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็้อนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา

การเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ จะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นทางนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้จัดโดยทางตรงหรือทางอ้อมได้ต่อเมื่อรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรและออกใบอนุญาตให้ หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นโดยไม่ต้องมีใบอนุญาต

ในการเล่นอันระบุไว้ในวรรค ๒ ข้างต้นนั้นจะพนันกันได้เฉพาะเมื่อได้มีใบอนุญาตให้จัดมีขึ้นหรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต

การเล่นหมายเลข ๕ ถึง ๑๕ ในบัญชี ข. หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ นั้น จะให้รางวัลตราความเป็นเงินไม่ได้ และห้ามมิให้ผู้ใดรับรางวัลที่ให้ไปแล้วกลับคืน หรือรับซื้อหรือแลกเปลี่ยนรางวัลนั้นในสถานงานหรือการเล่นหรือบริเวณต่อเนื่องในระหว่างมีงานหรือการเล่น”

การเล่นพนันตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นการพนันประเภทห้ามเด็ดขาดตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติ หรือการเล่นที่มีลักษณะคล้ายบัญชี ก. หรือการเล่นร้ายแรงอื่นใดที่กำหนดห้ามไว้ในกฎกระทรวง ปัจจุบันมี ๒๘ ชนิด ได้แก่ ๑) หวย ก. ข. ๒) โปป่น ๓) โปกำ ๔) ถั่ว ๕) แปดเก๋า ๖) จับยี่กี ๗) ต่อแต้ม ๘) เบี้ยโบก หรือคูคี หรืออีโจ้ง ๙) ไพ่สามใบ ๑๐) ไม้สามอัน ๑๑) ซ้างงา หรือป็อก ๑๒) ไม้ดำ ไม้แดง หรือปลาดำปลาแดง หรืออีดำอีแดง ๑๓) อีโปงครอบ ๑๔) กำตัด ๑๕) ไม้หมุน หรือล้อหมุนทุก ๆ อย่าง ๑๖) หัวโตหรือทายภาพ ๑๗) การเล่นซึ่งมีการทรมานสัตว์ เช่น เอามีดหรือหนามผูก หรือวางยาเบื่อเมาให้สัตว์ชนหรือต่อสู้กัน หรือสูมไฟบนหลังเต่าให้วิ่งแข่งกัน หรือการเล่นอื่น ๆ ซึ่งเป็นการทรมานสัตว์ อันมีลักษณะคล้ายกับที่ว่ามานี้ ๑๘) บิลเลียดรู ดีผี ๑๙) โยนจิม ๒๐) สี่เหลงลัก ๒๑) ขลุกลัก ๒๒) น้ำเต้าทุก ๆ อย่าง ๒๓) ไฮโลว์ ๒๔) อีก่อย ๒๕) ปั้นแปะ ๒๖) อีโปงซัด ๒๗) บาการา (ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๐๓) และ ๒๘) สล็อตแมชชีน (ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๐๔)

การเล่นพนันตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ วรรคสอง เป็นการพนันประเภทที่อนุญาตให้เล่นได้ตามที่ระบุไว้ในบัญชี ข. ๒๔ ชนิด ได้แก่ ๑) การเล่นต่าง ๆ ซึ่งให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งกัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา แข่งม้า ฯลฯ นอกจากที่กล่าวไว้ในหมายเลข ๑๗) แห่งบัญชี ก. ๒) วังวัวคน ๓) ชกมวย มวยปล้ำ ๔) แข่งเรือพุง แข่งเรือล้อ ๕) ชีร์ูป ๖) โยนห่วง ๗) โยนสตางค์หรือวัตถุใด ๆ ลงในภาชนะต่าง ๆ ๘) ตกเบ็ด ๙) จับสลากโดยวิธีใด ๆ ๑๐) ยิงเป้า ๑๑) ปาหน้าคน ปาสัตว์ หรือสิ่งใด ๆ ๑๒) เต้าข้ามด่าน ๑๓) หมากแกว ๑๔) หมากหัวแดง ๑๕) ปิงโก ๑๖) สลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือการเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง ๑๗) โตแตไลเซเตอร์ สำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ๑๘) สวีป สำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ๑๙) บุกเมกิง สำหรับการเล่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ๒๐) ขายสลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือสวีป ซึ่งไม่ได้ออกในประเทศสยาม แต่ได้จัดให้มีขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศที่จัดนั้น ๒๑) ไพ่นกกระจอก ไฟต่อแต้ม ไฟต่าง ๆ

๒๒) ดาบด ๒๓) บิลเลียด ๒๔) ซ็องอ้อย หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติม ซึ่งมีอีก ๔ ชนิด คือ สะบ้าทอย สะบ้าชุด ฟุตบอลโต๊ะ และเครื่องเล่นซึ่งใช้เครื่องกล พลังไฟฟ้า พลังแสงสว่าง หรือพลังอื่นใดที่ใช้เล่นโดยวิธีสัมผัส เลื่อน กด ดึง ดัน ยิง โยน โยก หมุน หรือวิธีอื่นใดซึ่งสามารถทำให้แพ้ชนะกันได้ ไม่ว่าจะโดยมีการนับแต้มหรือเครื่องหมายใด ๆ หรือไม่ก็ตาม (ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๐๓)

สภาพบังคับตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มี ๒ ประเภท คือ โทษทางอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ ซึ่งมีทั้งหมด ๔ มาตรา คือ มาตรา ๙ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ และการเรียกใบอนุญาตคืน โดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเมื่อมีเหตุสมควรเชื่อได้ว่า ผู้รับใบอนุญาตกระทำการละเมิดพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๑

๓.๓ พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พุทธศักราช ๒๕๑๗ สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นการพนันรูปแบบหนึ่งที่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดยกเว้นไว้เป็นการเฉพาะ โดยมาตรา ๓๖ ของพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พุทธศักราช ๒๕๑๗ ได้บัญญัติว่า “ให้ถือว่า การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นการออกสลากกินแบ่งโดยได้รับอำนาจจากรัฐบาลอันเป็นผลให้หนี้ที่เกิดขึ้นที่เกิดจากการออกสลากกินแบ่งดังกล่าวเป็นหนี้ที่อาจเรียกร้องให้ชำระได้ตามกฎหมาย และให้ถือว่า การออกสลากกินแบ่งดังกล่าวนี้ เป็นการออกสลากกินแบ่งที่ได้รับใบอนุญาตและประทับตราจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการพนันแล้ว และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าภาษีใด ๆ ตามกฎหมายนั้น ”

๓.๔ ประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พร้อมออกประกาศและคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งมีผลเป็นกฎหมายนั้น ปัจจุบันมีประกาศและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการพนัน คือ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ห้ามให้มีการเล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้เจ้าหน้าที่กำกับไม่ให้มีการเล่นการพนัน หากเจ้าหน้าที่ปล่อยปะละเลยหรือมีส่วนเกี่ยวข้องจะถูกลงโทษทั้งทางวินัยและคดีอาญาจนถึงที่สุด และประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๘๓/๒๕๕๗ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องเล่นเกมที่สามารถใช้หรือนำมาประกอบเพื่อใช้เล่นการพนัน ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยมีอำนาจยึดและทำการตรวจสอบเครื่องเล่นเกมหากพบว่ามีลักษณะที่สามารถใช้หรือนำมาประกอบเพื่อใช้เล่นการพนันได้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องเล่นเกมที่ผลิตและนำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือผลิตในราชอาณาจักร ให้เครื่องเล่นเกมนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าของกรรมสิทธิ์ได้แสดงตน และสามารถแสดงหลักฐานว่าเครื่องเล่นเกมที่ถูกยึดนั้นมีไว้โดยชอบด้วยกฎหมายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ถูกยึด

๔. ข้อควรพิจารณาที่สำคัญ

การพนันได้ก่อให้เกิดผลด้านลบกระทบต่อสังคมไทยมากมาย โดยเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ตลอดจนปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้เล่น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้สามารถป้องกันและแก้ไขได้ด้วย

๔.๑ การปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงผลเสียของการพนัน

๔.๒ การแก้ไขพื้นฐานความคิดและค่านิยมของประชาชน ที่เข้าใจว่าการพนันโดยเฉพาะ หวยใต้ดินซึ่งนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายนั้นเป็นเพียงการเสี่ยงโชคชนิดหนึ่ง ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง เหมือนกับการฆ่าคนหรือการลักทรัพย์ ไม่ละเมิดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และการพนันเป็นความผิดเพียงเพราะมีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ (mala prohibita) เท่านั้น อีกทั้งยังเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า การเล่นพนันยังไม่ขัดต่อหลักธรรมคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาเพราะไม่ขัดต่อศีล ๕ ด้วย

๔.๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวเป็นเกราะป้องกันภัยแก่เด็กและเยาวชน

๔.๔ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันทำงานในเชิงรุก มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงานเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคารพนันผิดกฎหมาย รวมถึงการพนันออนไลน์ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายในปัจจุบัน

๔.๕ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้มีเนื้อหาและบทลงโทษที่สอดคล้องกับสถานการณ์การพนันในปัจจุบัน กล่าวคือ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ได้ระบุเนื้อหาและรูปแบบของการพนันที่เป็นความผิดต่าง ๆ ไว้ เป็นชื่อของการพนัน โดยเฉพาะในบัญชี ก. และบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัติ ซึ่งในปัจจุบันการพนันตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ล้าสมัยแล้ว และการกำหนดชื่อของการพนันไว้เช่นนี้จะทำให้การพนันเหล่านั้นมีลักษณะตายตัวขาดความยืดหยุ่น และไม่ทันต่อสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น การพนันฟุตบอลซึ่งกำลังแพร่หลาย แต่พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มิได้มีการระบุการพนันประเภทนี้ไว้ในบัญชีท้าย

พระราชบัญญัติ นอกจากนี้ บทลงโทษตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ก็มีอัตราโทษที่ต่ำมาก เนื่องจากเป็นพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ตัวอย่างเช่น มาตรา ๑๔ “ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๘” มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๕๐ บาท ขึ้นไป จนถึง ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” จะเห็นได้ว่าอัตราโทษดังกล่าวถือว่าต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินในปัจจุบันและวงเงินที่ใช้ในการเล่นพนัน

๔. บทสรุป

การพนันหลาย ๆ ประเภทนอกจากจะเป็นการกระทำที่มีความผิดตามกฎหมายอาญาของบ้านเมืองแล้ว ในทางพุทธศาสนานั้นถือว่าการพนันนั้นเป็นอบายมุข เป็นเหตุแห่งความเสื่อมของ โภคทรัพย์และเสื่อมจากคุณธรรมข้ออื่น ๆ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ติดการพนัน คือ ความโลภ ความไม่พอใจในสิ่งที่ตนมี และหนทางแก้ไขปัญหาการพนันตามหลักของพุทธศาสนา คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน ด้วยการขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงาน และการประกอบอาชีพสุจริต การรู้จักคุ้มครอง เก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำได้ การรู้จักคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ซุกจุกไปในทางที่ผิด การรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายให้เป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอดีสมกับรายได้และไม่ฟุ่มเฟือยในที่สุด ๑

^๒พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๘

“การจัดให้มีการแถมพวงหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชค โดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อนจึงจะทำได้”.